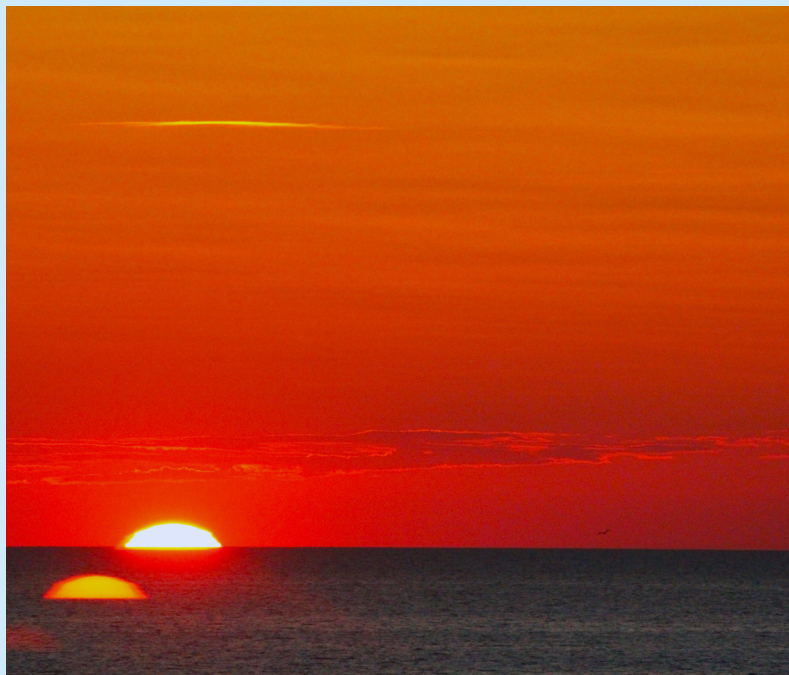

Lauri Oilinki

Aura ja Suursaaren sukellusvene

Seikkailu merellä, maalla ja meren alla

Lauri Oilinki

Aura ja Suursaaren sukellusvene

Lauri Oilinki

Aura ja
Suursaaren sukellusvene
Seikkailu maalla, merellä ja merenpinnan alla

© Lauri Oilinki 2025

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763
Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-2637-2

1

Ei seepra pääse raidoistaan eikä kettu raudoistaan, hoki vanha salakuljettaja Laitinen itsekseen. Voldemar Laitinen, tuttujen kesken Volte, hienostuneemmat sanoivat Volde. Joistain vanhoista tavoista hän voisi kyllä luopua, ja pitäisi, kuten ylenmääräisestä juopottelusta.

Päättä särki ja janotti. Morkkiskin vaivasi aika pahasti.

Tuli taas rikottua lakia. Ainakin Suomen lakia. Ja Venäjän. Varmaan myös kansainvälistä merilakia. Oli rajarikettä, kulkua kielletyksi määrätylle alueelle, yhteydenpitoa vanhoihin venäläisiin salakuljettajiin. Ja lopuksi vielä salakuljetus.

Lulla pääsi nyt juuri siihen työhön, johon se oli rakennettu, salaa kuljettamaan. Veneen perässä vedettävä torpedomainen

sukkula oli vanha salakuljettajien keksintö kaukaa kieltolain vuosilta. Lullan piti uida rajavartijoiden ja poliisien näkemättä. Pienet siivekkeet pitivät lullan veden sisässä. Lullia oli eri kokoisia alle metristä viisimetriin ja suurempiinkin. Koko riippui hankkijan varallisuudesta ja tarpeesta. Mitä isompi lulla, sitä voimakkaamman veneen se vaati. Mitä isompi vene, sitä rikkaampi ja mahtavampi omistaja.

Lulla oli uusi ja nyt oli sen ensimmäinen tämänluonteinen retki ja työ. Vähän lasti vihlaasi sydäntä. Tupakkaa, savukkeita aika monta kartonkia, ja muutama votkapullo. Kuinka monta kartonkia, ei sitä nyt muistanut eikä oikein jaksanut ajatella. Slava ja Viktor laatikoita olivat lullaan tunkeneet. Kaipa hän ne maksoi. Varmaan. Eivät kai olisi muuten päästäneet lähtemään.

Pitkö hänen nuo kartongit ottaa. Varmaan homma meni niin, että naapurin väki ei olisi ymmärtänyt, jos hän palaisi kotimaahan ilman kunnon lastia. Tulee toimia ammattiveljien tapaan. Votkapullot sitten, no nehän kuuluvat asiaan, ei sellaisia lasketa.

Mutta että tupakkaa. Kun ei itse polta, ja vaivoja ja sairauksia se vain tuo. Jotenkin homma vain meni niin, että savukkeiden tuonti Suomeen tuntui sillä humalan hetkellä hyvältä idealta. Pitäisikö kartonkeja kaupata tuttuihin kioskeihin, joista nuoret varsinkin niitä tietävät ostaa, tai muuten vaikeuksissa elävät. Toisaalta, nuorisolle ne hänen Ruotsista aikoinaan kuljettamat

nuuskarasiat pääosin menivät. Kyllä hän sen tietää, mutta ei viisisi sitä ajatella.

Alkuperäinen ykköslulla oli ollut Volten isänsän rakentama. Tiivis lentokonealumiinista rakennettu lieriö, torpedon mallinen. Siivekkeet kyljessä painoivat lullan vedettäessä kulkemaan sukelluksissa. Kun lullaa taiten käytti ja täytti, pysyi vetotorpedo pysähdyksissäänkin veden alla, näkymättömissä. Se oli siinä työssä ja ammatissaan tärkeää.

Alkuperäinen lulla oli menneissä myrskyissä kadonnut. Ainahan vahinkoja sattuu. Se lulla oli kadonnut, uponnut. Malli oli kuitenkin tallessa ja kiitollisuuden velkaan jääneet tutut valmistivat uuden lullan, toisinnon. Se oli työkasteen saatuaan nyt Vaasassa Volten perustamassa pienessä museossa. Salakuljetusmuseo, varpusia ja muita ihmeitä, luki museon esittelytekstissä. Museo oli kovasti kiinnostanut myös poliisin ja merivartiostojen väkeä. Museo kertoi menneistä salakuljetusajoista ja tavoista. Aito lulla oli tietenkin yksi vetonaula museoon. Esillä oli myös varpusia ja pirtukanistereita ja poliisilta saatuja luotiliivejä ja autojen pysäyttämiseen käytettyjä piikkimattoja. Yksi vanha moottoripaattikin oli päässyt suojaan sisätiloihin. Se vene oli muutaman kerran ollut osallisena salakuljetushommiin. Volten omiinko vai muiden, siitä Volte ei sanonut mitään. Hymähti vain.

Volte oli vetänyt lullassa viime vuosina vain nuuskaa Ruotsin puolelta Suomeen. Rasioita sitten ripotellen Pohjanmaan

rannikon kioskeihin. Isoja määriä ei mihinkään. Kioskien väki piti Voltea lähinnä harrastelijana. Toki luotettavana. Pitkä kierros toi nuuskarasioita pitkin rannikkoa halullisille ostettavaksi.

Uusimman eli nyt käytössä olevan lullan Volte oli hiljalleen rakentanut verstaallaan. Oli pitkään harkinnut, että kannattaako. Veri kuitenkin veti. Lulla numero 3 piti saada valmiiksi.

Museossa oleva lulla numero 2 oli aidoksi todettu. Volte oli vartavasten alkukesän haaleina öinä tehnyt neljä hankintamatkaa Ruotsiin Korkean rannikon pikkukaupunkien ja kylien ruokakauppoihin, ostanut muutaman kymmenen nuuskarasian pötkön sieltä, toisesta lisää ja vielä kolmannesta ja neljännestä, kunnes oli tarpeeksi lullan täytteeksi.

Eipä tarvinnut valehdella, kun kehui lullan olevan aito ja toimineen kuten se oli suunniteltu toimivaksi.

Paikallinen lehti oli innostunut salakuljettajan museosta ja teki siitä parikin juttua. Se innosti sitten valtakunnan lehtiäkin kiinnostumaan. Kävipä televisiokin paikalla. Salakuljetuksessa oli ainakin rannikkoseudulla yhä kultaista hohtoa. Vanhat äijät puhuivat museon pihalla tupakkapaikalla, kuinka tuo ja se ja sekin talo on pirtuvedolla pystyyn saatu, ja tuo ja tuo isohko kartano oli jollain kumman keinolla hankkinut suuret metsäomaisuudet. Siihen toiset hymähtelivät. Joo, oli ne aikoja. Kieltolaki oli voimassa, mutta viinaa kyllä riitti, ja hakijoita. Virosta, Puolasta, muualtakin keskempää Eurooppaa pirtulaivoja kulki. Ankkuroitui aluevesirajan tuntumaan. Sieltä kalastajat ja

muut veneelliset hakivat lastinsa. Vanhoja aikoja oli mukava muistella. Että minunkin isä kerran..., ja setämies...

Volte havahtui nykyhetkeen ja säikähti. Aamuyö alkoi hiljalleen muuttua varhaiseksi aamuksi. Nyt vasta kunnolla heräsi, havahtui tähän hetkeen. Oli ajanut pitkään omalla automaattiohjauksella, puolinukuksissa kuin kalastajan koira, levätä siinä sai, mutta olla koko ajan valppaana. Hätkähtää hereille, jos jotain outoa oli näkyvissä. Sellaisesta sanottiin, että nukkuu toinen silmä auki tai raollaan. Samahan on kapeassa vuoteessa nukkuessa. Vaikka kuinka syystä tai toisesta pyörii ja heittelehtii, aina vaisto pitää sängyssä. Kovasti humalassa, no jaa, silloin kyllä saattaa pudota sängystä.

Ensin piti varmistaa, oliko lulla perässä, oli. Edessä häämötti pienehkö luoto. Oli pakko ajaa kohti rantaa ja vetää lulla kiinni veneeseen. Suurehkot kalliokivet muodostivat kuin pienen kanavan. Sitä ajaen syvemmälle suojaan. Varsinkaan nyt Volte ei kaivannut vieraita katsojia tai muita silminnäkijöitä.

Jakoavaimella lullan kannen pultit auki. Tupakkakartongit olivat kauniissa läjässä. Ainakin päällimmäinen oli koskematon. Velivenäläiset taisivat olla rehellisiä tai sitten uskoivat kauppojen jatkuvan tästä eteenkin päin, ei kannata pilata bisneksiä. Ja olihan siinä vierailussa mukana ammatillista kohtaamista.

Onneksi satelliittinavigaattori toimi. Ai helvetti, hän on yhä ulkomailla, Venäjän puolella, Suursaaren lähellä. Oli mielessään

toivonut ehtineensä ajaa kauemmas, mieluummin Suomen puolelle. Edessä saaren silhuetti häämötti, vaikka aika sakea sumu häytti näkymistä. Suursaari, entisiä Suomen kuulujasaaria, sittemmin sodan kautta Venäjälle pakkoluovutettu. Muistoissa kaivattu, lauluissa itketty.

Ollaan siis ulkomailla, yhä, Volte mietti. Öinen hämärän hyssy ja voimistuva sumu rajoittivat näkemistä. Tuli tenkkapoo, uskaltaako ja voiko jatkaa matkaa nyt kun aamun valo kohta hiljalleen lisääntyy. Siinä on helposti vaarana tulla nähdyksi, vaikka sankkoja sumupilviä lillui edelleen merenpinnan päällä. Matkaa Suomen puolelle oli vielä melkoisesti. Tulla nähdyksi. Näinä sota-aikoina näillä seuduilla vakoilijaksi syyttäminen voi käydä kalliiksi, ehkä jopa hengen päälle. Suursaari kuuluu Venäjän rajajoukkojen valvontaan. Volten tietojen mukaan saarella on edelleen jonkin verran joukkoja. Kylmän sodan aikoihin Suursaarella palveli pari sataa rajamiestä, nykyistä määrää hän ei tiedä. Tuskin heitä useaa kymmentä enää on.

Mitä he olivat ryypäämisen ohella puhuneet ja touhunneet. Joko Sergei tai Slava oli Ukrainan ystävä ja toinen taas aitovenäläinen. Mutta kumpi mitäkin. Ei se tainnut haitata yhdessä oloa. Ainahan piti väittelyn lopettamiseksi ottaa ryppy. Ystävyyttä ja ikuista toveruutta tuli vannottua kolmeen suuntaan, Suomen, Ukrainan ja Venäjän. Siinä treffisaarella oli venäläisten salakuljettajien salainen pieni maja ja vieressä sauna. Kelpasi siellä juhlia ja ryypiskellä.

Ei oikein viitsi tai jaksa noita puheita muistella. Varmaan sovittiin uudesta tapaamisesta, mutta päivämäärää Volte ei muistanut. Voi olla että se tulee myöhemmin mieleen, jähka oma olo kirkastuu.

Volte kaiveli vanhan veneensä matalan hytin ruokakaappia. Olipa sentään savustettua taimenta jäljellä, eikä ainakaan vielä haissut. Oluttakin oli, mutta se ei nyt houkuttanut. Vesipullosta hörppy.

Saattaa olla viisainta jäädä paikalleen kivenlohkareiden väliin, piiloon. Laittaa maastoutumiskangas veneen suojaksi ja jäädä odottamaan uutta yötä ja sen tuomaa pimeyden suojaa. Kaipa vanha humalatila vielä auttaa päivällä nukkumaan. Siinä se aika rattoisammin kuluu. Humalakin vähenee hikoilun puolelle.

Mieleen välähti kuva kotipöydän kalenterimerkinnästä. Hän oli sopinut Lars Larsonin kanssa saunomisesta. Ei kai se ihan näinä päivinä ole. Olisi ikävää, jos Lars tulisi ja isäntä olisi karkuteillä ja sauna kylmänä. Eiköhän saunominen sovittu ensi viikolle.

Peitekangasta ripustaessaan Volte kuunteli tarkkaan. Jostain kaukaa kuului helikopterin säksätystä.

Tuli kiire peitteen kanssa. Peite oli kaupankäynnin perua, vieraan vallan eli Ruotsin armeijan tarvikkeita. Vuorikangas esti ulos ja ylös lämpösäteilyn. Pysyy lämpökameraltakin piilossa. Suojakankaista käytetään Ruotsin, ehkä muidenkin maiden

sotajoukoissa vaikkapa pienempien partioveneitten peitteeksi. Kun moottorin sammuttaa ei kankaan läpi pääse ilmiantavaa lämpöviuhkaa. Pohjoismaisen mallin mukainen maastoutumiskuvio piti peitteen päivälläkin huonosti havaittavana. Siinä sulautuu ympäröivään luontoon.

Usvalauttoja seilasi vaihtelevalla nopeudella Volten ja kivikon, kallioiden ja suuren saaren ympärillä. Oli aika aavemainen olo. Sumulauttoja tuli ja meni, ne olivat välillä niin paksuja, että edessä oleva saari katosi näkyvistä. Peitteen alta maisemaa oli hyvä tiiraila. Kohta tuli ohuempi lautta ja saaren silhuetti näkyviin. Saattoi arvata että pian nouseva aurinko hälventäisi kummitusmaista näkymää. Alkanut ja voimistuva krapulakin taisi lisätä outoutta.

Kaukaa kuuluva hurina toi mieleen äskeisen likimain unitilan tuoman muiston, silloinkin oli kuuluut hurinaa, ääni oli kyllä kasvanut, mutta pysyi kaukana. Unihorteen mieli vahvistui, lentokoneen ääni se on, mutta ei hätää, kone ei kuulu tulevan lähemmäksi.

Uusi havahtuminen valpastutti.

Mikä tuo on?

Suursaaren etumaisen niemennokan takaa alkoi työntyä outo näky. Mikä se on. Jotain pyöreähkön laivan mallia, näyttää kaksikerroksiselta alukselta, iso se on, pyöreitä ikkunaluukkuja kahdessa rivissä allekkain. Pötkylän mallinen. Mitään valoja ei

missään näy. Pimeä aavelaiva. Volte yrittää kuunnella, jotain outoa kohinaa ja kummallista huminaa kuuluu, ja meren aaltojen tavallista loiskintaa. Helikopterin säksätys on jo aikoja sitten kaikonnut. Mutta nyt kuuluu hurina, jonka korva vahvistaa lentokoneen moottorin ääneksi. Isompi kone, ehkä kaksimoottorinen. Konetta ei näy, ääni häviää. Mitä lie lentelevät.

Katse yrittää tarkentua. Lähes äänetön aavelaiva. Outo. Keula näyttää pyöreältä ja siinä näyttää olevan jotain rakoja, kuin pystyssä ikkunoita siinäkin.

Alus ajaa aika hitaasti. Alkoi selvemmin kuulua voimistuvaa huminaa. Kuullostaa kummalta. Aluksen kannella näyttää olevan jonkinlainen koroke ja siinä ympärillä joitain törökkäitä, kuin matalia mastoja. Mastot näyttävät keräävän usvapilviä ympärilleen. Usvalautat estävät välillä tarkemman näkymisen. Usvalautat näyttävät kerääntyvän aavelaivan ympärille. Näkymä peittyy välillä hyvin tiheiden sumulautojen alle. Ikään kuin laiva, vai mikä kumma se on, itse aiheuttaisi vielä lisää lähes läpinäkyvätöntä usvaa.

Mikä kumma tuo voi olla. Volte muistaa äkisti kameransa. Voi paska, siinä on tavallinen objektiivi paikallaan. Missä se pitkä putki on. No löytyi repusta. Putki paikalleen. Nopeasti kuvia räpsimään. Tarkennus on taas vaikea, kameran etsin ei meinaa saada otetta hämärästi näkyvästä kohteesta. Ei taida uskaltaa

riskeerata ja etsiä manuaalisen tarkenuksen painiketta. Etsimisessä saattaisi mennä liikaa aikaa.

Varmaan muutama kuva on onnistunut. Sumulautat kyllä puskevat häiritsemään, seilaavat zoomin eteen. Näyttää vähän siltä, että aluksen kohdalla on muuta ympäristöä enemmän huurua, vähän kuin laite itsessään lisäisi sumua. Tulee varjomaisia kuvia.

Miten iso tuo alus on. Vaikea verrata mihinkään, ei ole mitään mittatikuksi sopivaa. Mutta isolta se näyttää.

Vedessä uiva ja likimain äänetön alus. Ainakin kaksikerroksinen, mutta varsinainen yläkansi puuttuu, on vain joku tasanteelta näyttävä, mutta pitkä se on kuten koko alus, ja yläkannella matalia mastoja.

Jos se on joku uusi venäläinen vakoilulaiva. Mistä sellaisen tunnistaisi. Vai joku isomman luokan rahtialus. Vaan mitä tuollainen pötkylältä vaikuttava goljatti kuljettaisi. Kaasuako. Pitää muistaa ottaa selvää, kuljetetaanko vetyä tuollaisissa pötkyissä. Tai jotain muuta kaasua.

Sumu näkyy lisääntyvän. Äkisti aavelaiva katoaa hetkeksi tyystin sumun sisään. Sumu peittää, on vaikea nähdä. Silti vaikuttaa kuin aavelaiva ikään kuin laskeutuisi portaita alas, meren syliin. Vai tekeekö sumu ja voimistumaan päin oleva krapula temppujaan. Pitäisikö lähteä perään katsomaan mikä kumma se on, ja pitäisikö jotenkin auttaa, vaikka hälyttää apua,

jos kummituslaiva on uppoamassa. Ei kai. Jos olisi joku hätätila, kaipa laivalta olisi näkynyt jotain liikettä. Vai onko kyse jostain hallusinaatiosta. Miten se delirium tremens ilmenee. Näkee hulluja asioita, kai. Juoppohulluuskohtaus.

Varovaisuus voittaa. Järki neuvoo: ei kannata mennä paljastamaan itseään, paljastumaan. Vai haluttaako häntä päästä tutkimaan, miltä vaikka pietarilaisessa rajajoukkojen tutkintavankilassa sisältä näyttää. Siinä voisi saada riittävästi aikaa tutustua, vuosikausia.

2

Lars Larsonin piti hakea autosta suurennuslasi ja tiiraila Volte Laitisen tulostimella vedostettuja kuvia tarkemmin.

- Jo on, onpa todella oudon näköinen vempele, Larson sanoi.
- Kyllä nuo selvästi näyttävät ikkunoilta. Vanhoissa laivoissa käytettiin tuollaisia ymmyrkäisiä ikkuntauukkoja. Eikö ne näytä jotenkin peitettyiltä, vai ovatko vain pimeinä. Taitaa mennä arvauksen puolelle.
- Kumma on. Vähän kuin nurinniskoin kääntynyt laiva. Miehistön hyteissä on ainakin vanhemmissa aluksissa tuollaiset ikkunat. Mutta kansi näyttää aika matalalta ja heppoiselta, vaikka kamalan pitkältä, Lars Larson vielä varmisteli.

Lars Larsson oli eläkkeelle kymmenisen vuotta sitten siirtynyt Supon eli Suomen suojelupoliisin virkamies. Vanha ammatti hieman kiusasi. Äsken aika komeissa löylyissä hikoillut Larson oli ikään kuin puoliksi kuuntelematta tai ainakaan ymmärtämättä Volte Laitisen kertomusta äskeisestä Venäjän reissusta. Larson ajatteli mielessään päättäneen Volten liioitelleen tai valehdelleen reissusta. Niinpä hänen ei tarvise ottaa puheita todesta eikä pyytää entisiä työtovereita tutkimaan asiaa. Eläkkeellä oleva on eläkkeellä. Ei häntä enää niin vahvasti sido vanhat valat, eivätkä humalaisen toilailailuista kertoneen kaverin puheet.

Sauna antoi miehille hyvät unet. Oluttakin kului vain pari pulloa per mies. Aamulla oli Larsonilla vankka olo lähteä ajelemaan Helsinkiin.

Mutta mikä kumma oli Volten näkemä ja kuvaama aavelaiva. Vanhaa tiedustelumiestä kuumotti. Larson oli pyytänyt ja saanut kopiot kuvista. Löytyisikö lähipiiristä tietäjää, joka osaisi tulkita kuvat.

Entisiä virkatovereita ei haluttanut häiritä. Nehän vain vähättelisivät, että mitä se vanha koira enää haukkuu. Löytisikö muita. Sotaväen puolella ei sellaisia tuttuja ole, ei ainakaan Suomessa.

Moskovassa asemapaikkaa pitävä Ison-Britannian sotilasasiamies, amiraali Sarah Towson oli lähetystön kertoman mukaan tullut Helsinkiin ostoksille. Vaikka Venäjällä vallitsi

Minisukellusveneeseen seikkailun kautta tutustutaan Venäjän johtajan salaiseen rautatiehen ja henkilökohtaiseen laivastoon sekä tarkemmin Sortavalan lähistöllä Jaakkiman Marjalahden sekä Novgorodin alueen Valdain kylän suuriin huvilakyliin, johtajan palatseihin.

Mutta mikä on outo musta sukelluslaite, suuri pötkylä. Entä sen seuralainen, hieman matalampi sukeltava sukkula, jonne rekat ovat tuoneet kukkia ja pensaita. Liittyvätkö ne haluun kirjoittaa maailman historia uudeksi.

Ydinsodan uhka leijuu maapallon yllä. Siihen vaikuttavat myös johtajan kissa ja kuulu voimistelijanainen. Lisääväkö uhkaa muutamat laukaukset sukellusveneeseen sisällä-

Minisukellusveneeseen kuljettajalla Auralla riittää runsaasti hommia niin merellä kuin maalla.